

"Een museum voor Hitlers vijfde colonne"

Waarom Schröder tegen Berlijn is als locatie voor het Zentrum gegen Vertreibungen

Achtergrond - 20 september 2003

(18 september) In juli 2002 heeft de Bondsdag besloten om de bouw van een Zentrum gegen Vertreibungen te ondersteunen, dat moet herinneren aan de slachtoffers van verdrijving in Europa tijdens de twintigste eeuw. Een locatie werd daarbij echter niet genoemd. Inmiddels luidt de vraag: moet het centrum in Berlijn worden gevestigd? Bondskanselier Schröder weet het antwoord al: "nee".

De opstelling van Schröder en Fischer kan opmerkelijk worden genoemd, in zoverre zij contrasteert met de zelfbewuste houding die beide politici de afgelopen jaren hebben geëtaleerd ten opzichte van de morele last van het Duitse oorlogsverleden, die de Bondsrepubliek met zich mee moet torsen. Direct na hun aantreden in 1998 lieten Schröder en Fischer weten een 'normalisering' in de omgang met het verleden na te streven; Duitsland zou zichzelf in de internationale, politieke arena niet langer 'kleiner' voordoen dan zij feitelijk was. In 1999 ging dat nog gepaard met het dragen van meer verantwoordelijkheid, door deel te nemen aan de militaire interventie van de NAVO in Kosovo; in 2002 was het zelfbewustzijn reeds zo ver gegroeid, dat Schröder bereid was een internationale *Sonderweg* tegenover de Verenigde Staten te bewandelen. Zo bezien vormt de recentelijk door Schröder en Fischer geuite angst, voor buitenlandse verwijten van een Duitse "nationalisering" van de verdrijving, een opmerkelijk contrast.

Een nauwkeurige blik leert echter dat het duo met zijn opstelling wel degelijk het Duitse belang nastreeft. Er is namelijk sprake van een tegemoetkoming aan Polen en Tsjechië, de buurlanden die zo zwaar te lijden hebben gehad onder de Duitse bevolkingspolitiek tijdens de [Tweede Wereldoorlog](#), en die zich recentelijk tegen Berlijn als locatie voor het Zentrum gegen Vertreibungen hebben gekeerd. Door gehoor te geven aan deze kritiek, voorkomt de Duitse regering dat de relatie met haar toekomstige EU-partners onnodig wordt belast. Dat geldt in het bijzonder voor Tsjechië: met zijn bezoek aan zijn Tsjechische ambtsgenoot [Vladimir Spidla](#), begin september, heeft [Schröder](#) een oorspronkelijk voor maart 2002 gepland bezoek ingehaald. Anderhalf jaar geleden had de Duitse kanselier zijn bezoek aan

Praag afgezegd, nadat de toenmalige Tsjechische minister-president, Milo Zeman, de Sudetenduitsers als 'vijfde colonne van Hitler', fanatieke nazi-aanhangers, had bestempeld. De Sudetenduitsers waren de in het toenmalige Tsjechoslowakije wonende Duitsers, die na de oorlog op last van de Tsjechische regering door de zogenaamde [Benes-decreten](#) werden verdreven. De irritatie over het onderwerp 'Sudetenduitsers' behoort sinds Schröders bezoek aan Spidla officieel tot het verleden, en de kanselier heeft er uiteraard geen behoefte aan om zijn huidige collega in Praag tot dezelfde uitspraken als Zeman te bewegen, door in Berlijn een Zentrum tegen Vertreibungen op te richten, dat in Polen en Tsjechië vooral zou worden opgevat als 'museum' voor 'de vijfde colonne van Hitler'.

Mark Schenkel is student Geschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam en schrijft regelmatig artikelen voor het Duitslandweb. Momenteel studeert hij aan de [Humboldt Universität](#) in Berlijn.

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/2379/een-museum-voor-hitlers-vijfde-colonne>